

Biodiversiteitsplan

Voor versterking van het landschap en de biodiversiteit

Naam: Familie van Essen
Straat: Hulweg 5
Postcode, plaats: 8097 RE Oosterwolde

Uw adviseur: Bo Koning
Stichting Landschapsbeheer
Gelderland

Datum: 04-10-2022

Versie 1

I Inleiding

Biodiversiteit: versterking dringend gewenst!

Biodiversiteit staat mondiaal onder grote druk. Ook in Nederland gaat het niet goed met allerlei diersoorten. Amfibieën, vogels, kleine zoogdieren en allerlei insecten nemen in aantal af. Vooral het aandeel nuttige insecten zoals de wilde bijen gaan sterk achteruit. Voor wilde bijen in Nederland geldt dat van de circa 360 soorten, ruim 50% door uitsterven wordt bedreigd. Dit komt o.a. doordat bloemrijk grasland - belangrijk voor voedsel en nestgelegenheid - sinds de 19e eeuw drastisch is afgenomen. Het feit dat wilde bijen niet ver kunnen vliegen maakt deze soorten kwetsbaar. Zorgen voor een breed voedselaanbod en variatie in het landschap is dus van essentieel belang.

Ook voor veel andere diersoorten geldt dat achteruitgang samenhangt met bedreiging van het leefgebied. Toename van grootschalige monocultuur in het landelijk gebied is hier mede debet aan. Veel kleine landschapselementen zoals hoogstamboomgaarden, houtsingels, hagen en 'rommelhoekjes' zijn grotendeels verdwenen. Soorten die 25 jaar geleden nog vrij algemeen waren in ons cultuurlandschap zijn sterk in aantallen achteruit gegaan of zelfs helemaal verdwenen. Door het verdwijnen van o.a. de hagen in het landschap heeft bijvoorbeeld de patrijs onvoldoende beschutting om veilig te broeden. Daarnaast is er voor de kuikens amper voedsel te vinden in een monocultuur van Engels raaigras of maïs. De patrijs heeft het daardoor extra moeilijk en wordt steeds minder vaak gezien.

In het verleden vormden landbouwgronden, bermen en dijken bloeiende linten in het landschap met royaal aanbod van voedsel en nestgelegenheid op korte afstand van elkaar. Door toename van efficiëntie in het beheer is dit bloeiende karakter echter verloren gegaan. Hierdoor zijn (wilde) bijen, vlinders en andere bestuivers steeds meer aangewezen op bloeiende planten in tuinen en op erven als toevluchtsoord. Het is van belang dat deze toevluchtsoorden behouden blijven en verder worden ontwikkeld en met elkaar worden verbonden. Particuliere grondeigenaren spelen daarbij een cruciale rol.

Over Stichting Landschapsbeheer Gelderland

Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) is dé organisatie in Gelderland die zich inzet voor het cultuurlandschap: het landschap met heggen, knotwilgen, boomgaarden en poelen. Daarbij heeft SLG behoud en ontwikkeling van biodiversiteit hoog in het vaandel. Advisering over landschappelijke inrichting en ecologisch beheer is hierbij een belangrijk instrument.

SLG heeft geen eigen terreinen en werkt dus altijd samen met anderen. Dit kan een gemeente zijn, een particuliere grondeigenaar (bewoner van het buitengebied), vrijwilligers of de Provincie Gelderland.

Het biodiversiteitsplan

Dit biodiversiteitsplan bevat concrete inrichtings- en beheermaatregelen waarmee u een waardevolle bijdrage levert aan herstel en behoud van biodiversiteit. Hoofdstuk II geeft een beschrijving van uw erf in het betreffende landschap. Hoofdstuk III geeft een beschrijving van de aan te leggen landschapselementen met onder andere soortkeuze en aantallen. Hoofdstuk V geeft de bestellijst weer met de soorten en aantallen die nodig zijn om het plan uit te voeren. Hoofdstuk VI gaat in op de ecologische en cultuurhistorische waarde per landschapselement.

II Uw erf

Historische kaart 1910

Landschapstype

Uw perceel bevindt zich in een **Kampenlandschap**.

Met name in Oost-Gelderland komen aan het oppervlak langgerekte dekzandruggen voor, waar de westenwind het zand opstuwde. Daar tussenin stroomden beekjes. Hier is het kampenlandschap ontstaan. Het kampenlandschap bestaat niet uit grote akkercomplexen, maar uit individuele akkers. De boerenbedrijven voeren een gemengde bedrijfsvoering, een combinatie van akkerbouw en veeteelt. Ieder kamp bestaat uit akkers op de hoger gelegen dekzandrug, grasland langs de beekjes tussen de ruggen en het boerenerf er tussen in op de flanken van de rug. Omdat de grond vaak arm was, brachten de boeren mest en heideplaggen als bemesting op het land. Honderden jaren bemesting zorgden ervoor dat de akkers steeds hoger werden, met een vrij steile rand. Om de gewassen te beschermen tegen wildvraat en wind, werden ze omgeven met houtwallen en houtsingels. Wegen volgden de hogere delen in het landschap en hadden hierdoor vaak een bochtig verloop.

III Aanleg Landschapselementen

Bij de aanleg van landschapselementen (zoals bijvoorbeeld beplanting, kruidachtige begroeiing of een poel) houdt SLG rekening met cultuurhistorie, landschapstype en biodiversiteit. Daarnaast is uiteraard de gebruiksfunctie van belang: ofwel de wensen van de eigenaar. Uw biodiversiteitsplan bestaat uit de volgende aan te leggen elementen:

1. Knip- en scheerheg

Op uw terrein

De bestaande beukenhagen worden aangevuld.

Aanleg nieuw element

Locatie	: zie inrichtingsschets
Lengte	: 19
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 75 stuks
Soort	: beuk
Maat	: 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Struiken dienen minimaal 0,5 meter van de erfgrans aangeplant te worden.

2. Struweelhaag

Op uw terrein

Langs de bestaande vrij uitgroeiende haag van meidoorn wordt langs de nieuwe parkeerplaatsen een lijn van struiken aangeplant. De keuze gaat uit naar schaduwtolerante soorten vanwege de noordelijke ligging ten opzichte van de bestaande haag. De soorten zijn besdragend.

Aanleg nieuw element

Locatie	: zie inrichtingsschets
Lengte	: 33 meter
Plantrijen	: 2 plantrijen
Plantwijze	: 2 stuks per meter per plantrij
Aantal	: 130 stuks
Soort	: 50x Wilde liguster 20x Rode kornoelje 15x Wilde kardinaalsmuts 15x Lijsterbes 15x Katwilg 10x Hazelaar 5x Wilde kamperfoelie
Maat	: 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Struiken dienen minimaal 0,5 meter van de erfgrans aangeplant te worden.

3. Solitaire struiken

Op uw terrein

In de bloemenstrook kunnen ter aanvulling solitaire boerenstruiken worden geplant. Omdat de locatie op een wal is, wordt geadviseerd om een droogtetolerante soort te planten.

Dit kan bijvoorbeeld een roos, vlinderstruik, brem, ranonkelstruik of vuurdoorn zijn. Deze soorten kunnen niet via SLG worden verkregen.

4. Hoogstamboomgaard

Op uw terrein

De slechte bomen worden in de bestaande boomgaard vervangen. De soort kers wordt afgeraden op nieuw aan te planten vanwege de gomziekte.

Aanleg nieuw element

Locatie	:	zie inrichtingsschets
Aantal	:	4 stuks
Rassen	:	Appel, peer
Maat	:	hoogstam
Aanleg en beheer	:	Zie informatievelen in de bijlage, 3 boompalen per boom

Appels						
aantal	Ras	moes/hand	smaak	bloeitijd	pluktijd	Houdbaar
1	Lemoenappel	hand/moes	zachtzuur	vroeg	oktober	zeer goed
1	Glorie van Holland	hand/verwerking	zachtzuur	vroeg	eind sep	goed
1	Lunterse pippeling	hand/moes	lichtzuur	midden	oktober	zeer goed
Peren						
aantal	Ras	hand/stoof	smaak	bloeitijd	pluktijd	Houdbaar
1	Gieser Wildeman*	stoof	zoet	midden	eind sept	zeer goed

5. Bijenhaag

Op uw terrein

Langs de achterkant van de boerderij wordt een bijenhaag geplant. Bij de bijenhaag wordt rekening gehouden met de bloeihoogte. Ook wordt rekening gehouden met vee dat in de buurt kan lopen.

Aanleg nieuw element

Locatie	: zie inrichtingsschets
Lengte	: 25 meter
Plantrijen	: 2 plantrijen
Plantwijze	: 2 stuks per meter per plantrij, driehoeksverband
Aantal	: 100 stuks
Soort	: 30x Veldesdoorn 25x Boswilg 20x Krent 10x Mispel 5x meidoorn 5x rode kornoelje 5x Egelantier
Maat	: 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage

6. Vogelbosje

Op uw terrein

Bij de nog te realiseren zwembad wordt een klein vogelbosje gerealiseerd. Omdat het vogelbosje naast een zwembad is gesitueerd worden doornloze struiken gekozen.

Aanleg nieuw element

Locatie	: zie inrichtingsschets
oppervlak	: 80 m2
Plantwijze	: driehoeksverband 1,50 m x 1,50 m
Aantal	: 35 stuks
Soort	: 15x Veldesdoorn 5x rode kornoelje 5x Hazelaar 5x Vlier 5x Krent
Maat	: 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage

7. Struweelhagen

Op uw terrein

Tussen de tenthuisjes zijn gedeeltelijk struweelhagen aanwezig. Deze hagen zijn nu vrij transparant vanwege het uitvallen van soorten en kunnen worden aangevuld met struiken die de bloeihoogte op het terrein aanvullen. Er wordt uitgegaan dat 20% van de beplanting in de struweelhagen al aanwezig is. Er is rekening gehouden met vee die langs de hagen kan lopen. Gebruik de soort veldesdoorn als hoofdscherm in de struweelhaag.

Aanleg nieuw element

Locatie	: zie inrichtingsschets
Lengte	: +- 90 meter
Breedte	: 2 tot 3 meter
Plantrijen	: 2 plantrijen
Plantwijze	: 2 stuks per meter per plantrij
Aantal	: 287 stuks
Soort	: 90x Veldesdoorn 25x Meidoorn 27x Boswilg 25x Katwilg 25x Krent 25x Lijsterbes 25x Rode kornoelje 15x Hazelaar 10x Egelantier 10x Gewone vlier 10x Mispel
Maat	: 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage

8. Solitaire struiken

Op uw terrein

Om schaduw bij de trampoline te creëren kan boswilg worden aangeplant

Aanleg nieuw element

Locatie	: zie inrichtingsschets
Aantal	: 3 stuks
Soort:	: Boswilg
Maat	: 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage

9. Solitaire boom

Op uw terrein

De uitgevallen Linde wordt herplant.

Aanleg nieuw element

Locatie	: zie inrichtingsschets
Plantwijze	: solitair
Aantal	: 1 stuk
Soort	: Winterlinde
Maat	: 10-12 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage, 3 boompalen per boom

10. Solitaire bomen

Op uw terrein

Op het kampeerterrein worden voor schaduwvorming solitaire bomen geplant. De soorten zijn niet giftig voor vee.

Aanleg nieuw element

Locatie	: zie inrichtingsschets
Plantwijze	: solitair
Aantal	: 6 stuks
Soort	: 2x Winterlinde 2x Tamme kastanje 2x Walnoot
Maat	: 10-12 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage, 3 boompalen per boom

11. Knotbomen

Op uw terrein

In de bestaande knotbomenrij zitten uitgevallen gaten. Deze kunnen worden aangevuld met nieuwe wilgen. De wilgen kunnen dienen als windbreker. Knot de bomen op 1.80 à 2 meter hoogte zodat het vergezicht voor de gasten behouden blijft.

Aanleg nieuw element

Locatie	: zie inrichtingsschets
Plantwijze	: Lijn
Aantal	: 3 stuks
Soort	: Schietwilg (Salix alba)
Maat	: Staak 250-350 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatie vellen in de bijlage

12. Solitaire boom

Op uw terrein

De uitgevallen eik wordt herplant. De eik kan dienen als windbreker.

Aanleg nieuw element

Locatie	: zie inrichtingsschets
Plantwijze	: solitair
Aantal	: 1 stuk
Soort	: Wintereik
Maat	: 10-12 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatie vellen in de bijlage, 1 boompaal

13. Houtsingel

Op uw terrein

De bestaande houtsingel wordt aangevuld met bomen en struiken. Er wordt uitgegaan dat 30% van de beplanting in de struweelhagen al aanwezig is. Er is rekening gehouden met vee dat langs de houtsingel kan lopen.

Aanleg nieuw element

Locatie	: zie inrichtingsschets
Lengte	: 60 meter
Breedte	: 5 meter
Plantrijen	: 3 plantrijen
Plantwijze	: Driehoeksverband 1,50 m x 1,50 m
Aantal	: 85 stuks + 4 bomen
Soort	: 4x zwarte els 25x Veldesdoorn 10x Hazelaar 10x Sleedoorn 10x Rode kornoelje 10x Vlier 10x Wilde lijsterbes 10x Inheemse vogelkers
Maat	: Zwarte els maat boom Rest bosplantsoen 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatie vellen in de bijlage, 1 boompaal

IV Overige elementen en ecologisch beheer

Naast landschapselementen zijn er nog vele andere elementen en ecologisch beheer die de biodiversiteit op het terrein kunnen verrijken. Onderstaand zijn deze weergegeven.

Insectenhotel

Op uw terrein

Voor de beleving van de gasten kan een insectenhotel worden gemaakt. Bij de boomgaard, met de voorkant gericht naar het zuiden kan een goede locatie zijn.

Ecologische waarde

Insecten zijn voor mens, natuur en landschap zeer waardevol en nuttig. Ze bestuiven struiken en bomen en zorgen voor een ecologisch evenwicht. Ze zijn daardoor zeer belangrijke schakels in de ecologische kringloop. Door onder andere het gebruik van teveel gif en het verstoren van het natuurlijke leefgebied van bijvoorbeeld wilde bijensoorten en gaasvliegen hebben veel insecten het moeilijk en gaan ze in aantallen sterk achteruit. Er is gebrek aan voldoende voedsel, nestgelegenheden en plekken om veilig te overwinteren.

Insecten kunnen worden geholpen door de aanplant van (de juiste) bomen en struiken en door het inzaaien van kruidenrijke gebiedjes zodat hun voedselvoorziening verbetert. Een insectenhotel is een vorm van 'nesthulp' en biedt ook een geschikte plek om te overwinteren voor allerlei insecten.

Een insectenhotel is een bouwwerk dat bestaat uit een grote diversiteit van bouwmaterialen (riet, leem, blokken hout, dakpannen, etc.), waardoor het in de zomer een nest- en rustplaats biedt en in de winter dient het als een geschikt winterkwartier. Praktische tips voor het maken van een insectenhotel staan in het bijgaande infoblad over wilde bijen.

Takkenril

Op uw terrein

In de houtsingels kan takhout wat van het terrein afkomt in een takkenril worden gelegd.

Ecologische waarde

Van snoeihout en afgevalen takken kan je een takkenril maken. Daardoor ontstaat er nestgelegenheden, schuilgelegenheden en voedsel voor vogels en allerlei andere dieren, zoals egels en insecten. In de takkenril kunnen ze ongestoord een geschikte plek vinden.

Hoe maak je een takkenril:

Plaats een dubbele rij palen (of bijvoorbeeld wilgenstaken/ hazelaarstammen) van ongeveer 2m die stevig in de grond gezet worden. De tussenafstand tussen de rijen en in de rijen is meestal 1 meter. De ruimte tussen deze 2 rijen vult u dan op met takken (groot en klein) en zo krijgt u een natuurlijke afsluiting en een waardevolle biotoop voor allerlei kleine zoogdieren en insecten.

U kunt alles van uw struiken en bomen gebruiken, al wordt afgeraden om takken dikker dan 10 cm te gebruiken. Hier kunt u andere toepassingen voor vinden zoals stookhout, blokken voor een bijenhotel, etc. Zorg dat er geen verstoring is van de takkenril tijdens het broedseizoen, er zullen ongetwijfeld vogels broeden in de ril.

Hooiruiters

Op uw terrein

Een deel van het gemaaid gras kan worden opgeworpen op een hooiruiters. Dit element kan onder andere als educatief middel worden ingezet.

Ecologische waarde

Om in de winter voldoende voedselaanbod voor roofvogels zoals uilen en torenvalk te bieden, is het interessant om in de zomer een zogeheten muizenruiter te bouwen. Een muizenruiter is een stellage (van houten palen) met drie of vier poten en daartussen dwarsliggers voor het op het veld verder drogen van al enige tijd ervoor geoogst gras, of kruidachtige planten. Onder een "opgetaste" ruiter wordt op deze manier een mooi onderkomen gemaakt voor muizen die dus in de wintermaanden het voedsel vormen voor de roofvogels.

De hooiruiters kan geplaatst worden op een erf, niet te ver verwijderd van broedplaatsen van de steen- en kerkuil.

Deponeer op de bodem een dikke laag stro, strooi daarop een laag graan en leg daar vervolgens weer stro overheen. Daarbovenop stapelt u een ruime hoeveelheid takken. Het is belangrijk dat er tijdens de winter regelmatig graan in de muizenruiter gestrooid wordt, zodat de muizen voldoende te eten hebben. Op die manier hebben ook de uilen en roofvogels tijdens de wintermaanden geen honger. Vooral tijdens strenge winters met sneeuw biedt de muizenruiter de uilen en roofvogels een grotere kans om te overleven.

De hooiruiters kan geplaatst worden op een erf, niet te ver verwijderd van broedplaatsen van de steen- en kerkuil.

Nestkast

Op uw terrein

De inrichting van het terrein is geschikt voor het leefgebied van de steenuil. Een nestkast zou een verrijking kunnen zijn.

Ecologische waarde

Verschillende vogels hebben verschillende 'woonwensen'. Door het plaatsen van verschillende soorten nestkasten op en rond uw erf biedt u op een relatief eenvoudige manier al veel vogelsoorten een plek om te broeden.

Veel vogelsoorten maken hun nest in boomholtes. Deze zogeheten holenbroeders kunnen gebruik maken van nestkasten. Als u in een bosrijke omgeving woont kunt u verschillende nestkasten ophangen: kasten geschikt voor mezen, winterkoninkjes, boomkruiper, boomklever, de bonte vliegenvanger, de grote bonte specht en de bosuil.

Een agrarisch landschap is open en trekt weer andere vogels. U kunt hier bijvoorbeeld kasten ophangen voor zwaluwen, spreeuwen en mussen maar ook een kast voor de steenuil, kerkuil of de torenvalk.

Op veel plekken zetten vrijwilligersgroepen zich in voor uilen. Als uw erf geschikt wordt bevonden, dan zijn deze vrijwilligers vaak bereid om tegen een kleine vergoeding een kast op te hangen. Voor een uilenwerkgroep bij u in de buurt kunt u terecht op www.kerkuil.com of www.steenuil.nl.

Richtlijnen voor het ophangen van een nestkast:

- Hang de nestkast op een rustige plek op, zodat de vogels zich veilig voelen en naar binnen durven. Dus niet direct naast het terras, als u daar in het voorjaar zelf vaak zit.
- Niet in de volle zon, dus liever niet op het zuiden.
- De invliegopening kan het beste op het noorden, oosten of noordoosten gericht zijn.
- Een vrije en veilige aanvliegroute is belangrijk. Geen takken direct voor de opening.
- Hang de nestkast stevig op, zodat hij niet kan gaan slingeren of vallen.
- Hang de nestkast op in het najaar. Vogels kunnen er al aan wennen en de kast gebruiken als slaapplek.
- Maak de kast elk jaar in september of oktober weer schoon. Met kokend water.

Kruidenrijk grasland beheer

Het ontwikkelen van een kruidenrijk grasland is belangrijk voor zowel flora en fauna. Soorten die door het verschralende beheer zich kunnen ontwikkelen zijn o.a. Fioringras, Ruw beemdgras of zelfs de Echte Koekoeksbloem, diverse zeldzame Zeggesoorten, Korenbloemen, maar ook diverse soorten Orchideeën. Bloeiende planten trekken veel insecten aan, zoals vlinders en hommels, de rol van natuurlijke plaagbestrijding op het bedrijf kunnen vervullen. Voor het aanzienlijk vergroten van deze biodiversiteit op uw terrein en natuurlijk omdat het gewoon mooi is, valt het aan te raden om voor kleine weilandjes (en zelfs voor het gazon) een zogeheten verschralend en gevarieerd (maai)beheer uit te voeren, om deze mooie kruidenrijke graslanden te ontwikkelen. Door het graslandbeheer aan te passen en landschapselementen als hagen rondom het bedrijf aan te leggen, ontstaat er een groene buffer waar plant- en dier hun leefgebied in vindt.

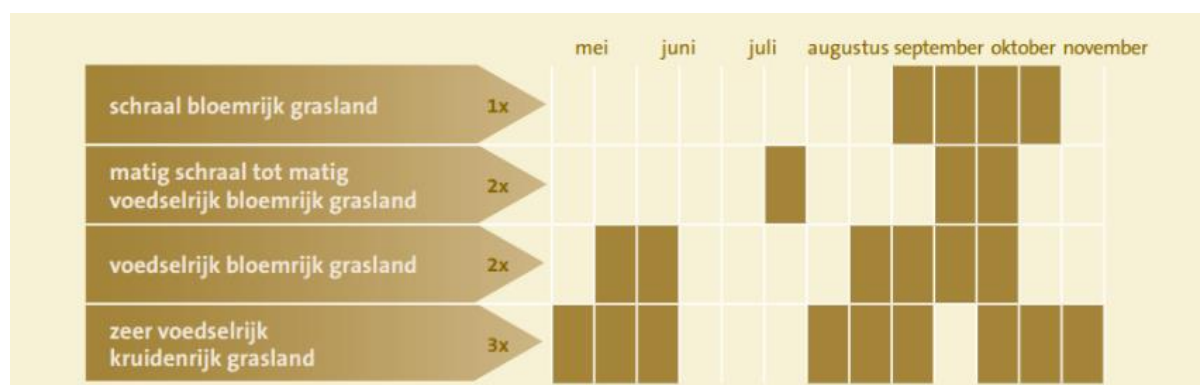
Het verschralend beheer is gestoeld op het principe van maaien en afvoeren. Met name de eerste jaren kan het aan te bevelen zijn om meer dan 3 keer per jaar het grasland te maaien en het maaisel af te voeren. Deze intensiteit kan na een aantal jaren van dit beheer en afhankelijk van het veranderen van de samenstelling van het grasland worden teruggebracht tot uiteindelijk 1 of 2 keer per jaar maaien.

De eerste keer maai je kort na het doorschieten van de dominante grassen (eind mei / begin juni), de tweede tijdens de zomermaanden (augustus) en een laatste keer kort voor het einde van de groei (eind september / begin oktober). Deze laatste maaibeurt verhindert dat de grassen gaan 'liggen' voor de winter, anders gaat een grasland snel 'verruigen'.

Wanneer het weiland al deels verschaald en bloemrijk is dan stel je de maaitijdstippen af op het bloeitijdstip van je graslandkruiden. Je zorgt er uiteraard voor dat de planten die je het jaar erop terug wilt, zaad hebben kunnen zetten. Twee maaibeurten per jaar (voorjaar/ najaar) volstaan ruimschoots.

Maaien en afvoeren

Na het maaien van het grasland wordt het maaisel eerst gedroogd, gehooit en daarna verwijderd. Door 1 tot 2 keer per jaar te maaien en steeds af te voeren krijg je een soortenrijkere vegetatie. Door het maaisel te laten drogen voordat het afgevoerd wordt, kunnen zaden nog narijpen en op de bodem vallen. Door gefaseerd te maaien en 10 tot 25% van de vegetatie te laten staan houdt je rekening met blijvende schuilgelegenheid voor de aanwezige fauna.

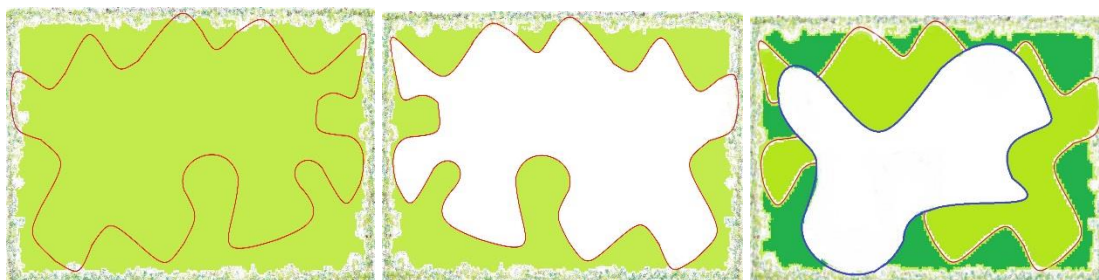
Vanwege de agrarische activiteiten rondom het perceel wordt het gewenste eindbeeld een voedselrijk, bloemrijk grasland. Hierbij is twee keer per jaar maaien van toepassing.

Sinusbeheer

Sinusbeheer is een alternatieve manier van gefaseerd maaien, waarbij vrijheid en flexibiliteit sleutelwoorden zijn. In het kort komt sinusbeheer erop neer dat je als beheerder zelf bepaalt waar, wanneer en hoe vaak je maait, met als richtlijn dat bij elke maaibeurt ca. 40% van de oppervlakte blijft staan. Advies is om het maaisel af te voeren; dit verhoogt in de meeste situaties sterk de soortenrijkdom van de vegetatie.

Sinusbeheer in een notendop

- Laat bij iedere maaibeurt +/- 40% van de begroeiing staan;
- Maai een slingerend maaipad van ca. 2 meter breed en voer het maaisel af;
- Maai na enige tijd de binnenzijde van het pad en voer het maaisel af. Het pad zelf en de buitenzijde blijft ongemaaid.
- Deze twee stappen kunnen, wanneer een terrein of het weer daarom vraagt, meerdere keren per jaar (meestal 2x) herhaald worden.

Eerst een sinuspad maaien (1), een paar weken later de binnenzijde van het pad maaien (2); dit proces herhaalt zich (3) Afbeeldingen: Jurgen Couckuyt

Voor de ontwikkeling van vegetatie is het tijdstip van maaien van belang. Maaiadvies is afhankelijk van de voedselrijkdom van de bodem en de reeds aanwezige vegetatie. Is de bodem niet extreem voedselrijk en is de begroeiing reeds soortenrijk, dan kunt u de eerste maaibeurt uitstellen tot na 15 juni. Daarmee houdt u de aanwezige soortenrijkdom in stand.

Heeft u echter een hoogproductieve soortenarme grasbegroeiing, dan is verschrallen wenselijk. Dat bereikt u door vaker te maaien (met afvoeren van maaisel) en door de eerste maaibeurt vroeg in het seizoen uit te voeren, bijvoorbeeld in de tweede helft van mei. Maar check wel of er weidevogels broeden die u zou kunnen verstoren.

Voor meer informatie over sinusbeheer kunt u terecht op www.vlinderstichting.nl/sinusbeheer.

Hakhoutbeheer en wilgen knotten

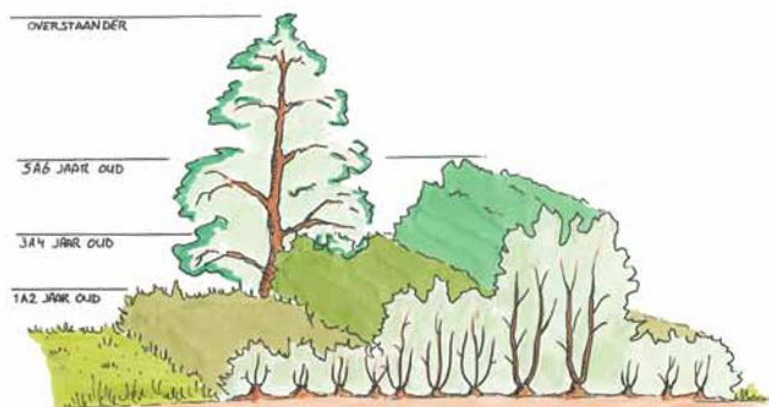
Op uw terrein

De wilgen op het terrein kunnen worden geknot en de houtsingels kunnen als hakhoutbeheer worden onderhouden.

Ecologische waarde

Bij dit hakhoutbeheer worden de bomen en struiken om de 10-12 jaar afgezet. Afzetten betekent dat de bomen en struiken tot 10 à 20 cm boven de grond worden afgezaagd. De bomen en struiken groeien uit zichzelf weer uit. Bij voorkeur dient er kleinschalig gewerkt te worden waarbij niet alle singels tegelijk een onderhoudsbeurt krijgen. Om de variatie in leeftijd te waarborgen dient ieder jaar, afhankelijk van het onderhoudsinterval, een gedeelte te worden afgezet.

Voor knotwilgen geldt: knot niet alle bomen in het zelfde jaar. Door om en om te knotten is er in het vroege voorjaar voldoende voedselaanbod voor bijvoorbeeld hommels. Het is voor insecten van groot belang dat zij zo min mogelijk energie verliezen bij het zoeken naar voedsel.

houtsingel met hakhoutbeheer

V Bestellijst

Onderstaande lijst omvat de beplanting die nodig is om het voorgestelde plan uit te voeren. Wanneer u de beplanting ook wilt bestellen zal de adviseur van SLG een bestelling met een overzicht van de eigen bijdrage maken. De eigen bijdrage betreft 25% van de huidige marktwaarde. De beplanting wordt dan aankomend plantseizoen bij u thuis geleverd.

De Landhoeve	nummer 14		
Nederlandse naam		Maat	Aantal
Bosplantsoen 2 jarig maat 60-80			
Veldesdoorn/ Spaanse aak	Acer campestre	60-80	160
Krent	Amelanchier lamarckii	60-80	50
Rode kornoelje	Cornus sanguinea	60-80	65
Hazelaar	Corylus avellana	60-80	40
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	60-80	30
Kardinaalsmuts	Euonymus europaeus	60-80	15
Beuk (groen)	Fagus sylvatica	60-80	75
Wilde liguster	Ligustrum vulgare	60-80	50
Wilde mispel	Mespilus germanica	60-80	20
Inheemse vogelkers	Prunus padus	60-80	10
Sleedoorn	Prunus spinosa	60-80	10
Egelantier	Rosa rubiginosa	60-80	15
Boswilg	Salix caprea	60-80	55
Katwilg	Salix viminalis	60-80	40
Gewone Vlier	Sambucus nigra	60-80	25
Lijsterbes	Sorbus aucuparia	60-80	50
Bezorgkosten	-		1
Wilde kamperfoelie	Lonicera periclymenum	C-2	5
Boompalen			
Boompalen (incl. band en spijkers)	Onbehandeld	8x250	38
Boombeschermer	Anti knab	78	4
Laanbomen			
Zwarte els	Alnus glutinosa	10-12	4
Tamme kastanje	Castanea sativa	10-12	2
Walnoot	Juglans regia	10-12	2
Winter eik	Quercus petraea	10-12	1
Winterlinde	Tilia cordata	10-12	3
Fruitbomen			
Appel	Glorie van Holland	hoogstam	1
Appel	Lemoenappel(*)	hoogstam	1
Appel	Lunterse Pippeling	hoogstam	1
Peer	Gieser Wildeman*	hoogstam	1

VI Ecologische/cultuurhistorische waarde per landschapselement

Knip- en scheerheg

Knip- en scheerheggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringde landschap. Nabij boerderijen en rondom boomgaard en moestuin waren veelal de heggen te vinden. Vaak diende de heggen als eigendoms- of perceelscheiding. De doornige heg had daarnaast ook nog een belangrijke veekerende functie.

Langs de rivieren dienden de heggen om de waterstroom bij overstromingen te remmen en te verdelen, zodat het vruchtbare slib kon bezinken. Inmiddels zien we dat veel heggen bedreigd worden. Veel heggen zijn uit het landschap verdwenen door de komst van prikkeldraad, de ruilverkavelingen en achterstallig onderhoud. Alle reden om de heg weer terug te brengen in het landschap. Heggen zijn namelijk nog altijd functioneel als windscherm en als veekering, ook bij hoge rivierwaterstanden zorgen ze voor een permanente afrastering. Daarnaast houden ze de grond vast en dragen ze bij aan een goede waterhuishouding.

Ook dieren hebben profijt van de aanwezigheid van een heg. Vogels gebruiken het als broedplaats; veel kleine zoogdieren vinden er voedsel en een schuilplaats en voor vleermuizen is een haag belangrijk als oriëntatiepunt. Als voedselbron voor bestuivers en voor zangvogels heeft de knip- en scheerheg minder te bieden: door het regelmatige beheer komen de struiken niet of weinig tot bloei en vruchtzetting.

Struweelhaag

Gelderland kent een grote diversiteit aan lijnvormige landschapselementen, waaronder de vrij uitgroeiende haag en de struweelhaag.

De vrij uitgroeiende haag bestaat uit een enkele rij struiken die vrijuit kunnen groeien en de struweelhaag bestaat uit meerdere rijen. De functie van deze hagen was perceelscheiding en veekering, daarom bestonden de hagen vroeger voornamelijk uit doornsoorten. Soms werden ook nog wat andere struiken en bomen in de haag aangeplant, denk hierbij aan hondsroos, sleedoorn, braam, wilg, eik of es. De hagen boden beschutting voor het vee en zorgden voor gebruikshout. Door de komst van het prikkeldraad, de schaalvergroting en de ruilverkavelingen zijn veel van deze elementen verdwenen. Vaak worden de termen heggen en hagen door elkaar gebruikt, en regionaal hebben ze soms verschillende betekenissen. De term heg gebruiken we voor strak geschoren elementen, de term haag gebruiken we voor de meer breed en hoog uitgroeiende elementen. Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals bij het leggen of vlechten van hagen.

Hagen hebben een grote natuurwaarde. Ze zijn vaak een schuilplaats voor veel vogels en kleine zoogdieren en vergroten daardoor de landschappelijke en ecologische variatie.

Bijenhaag

Gelderland kent een grote diversiteit aan lijnvormige landschapselementen, waaronder hagen die vrij uit kunnen groeien. De historische functie van deze hagen was perceelsscheiding en veekering, daarom bestonden de hagen vroeger voornamelijk uit doornsoorten. Soms werden ook nog wat andere struiken en bomen in de haag aangeplant, denk hierbij aan hazelaar, spaanse aak, braam, wilg, eik of es. De hagen boden beschutting voor het vee en zorgden voor gebruikshout. Door de komst van het prikkeldraad, de schaalvergroting en de ruilverkavelingen zijn veel van deze elementen verdwenen. Hagen hebben een grote natuurwaarde. Ze zijn vaak een schuilplaats voor veel vogels en kleine zoogdieren en vergroten daardoor de landschappelijke en ecologische variatie. Daarnaast bieden de bloeiende struiken voedselgelegenheid voor allerlei insecten. Speciaal voor wilde bijen en andere bestuivers heeft SLG bijenhagen samengesteld met daarin onder andere wilde rozen. Hierbij is rekening gehouden met langdurig voedselaanbod voor deze dieren. Het is van groot belang dat de hagen vrij uit kunnen groeien en tot bloei kunnen komen.

Hoogstamboomgaard

Al vele eeuwen wordt in Nederland fruit geteeld in hoogstamboomgaarden. Aanvankelijk waren het vooral kloosters, kastelen en landgoederen. Eind 19de eeuw begon een grote uitbreiding aan fruitboomgaarden. Onder invloed van de landbouwcrisis stapten veel agrariërs in het rivierengebied over van graanteelt naar hoogstamfruit. Een groot voordeel van het hoogstamfruit was dat er dieren onder konden grazen.

Vanaf 1950 is het areaal aan hoogstamboomgaarden flink achteruit gegaan, vanwege de opkomst van de moderne fruitteelt (laagstam).

Hoogstamboomgaarden hebben een grote ecologische waarde. Ze leveren nestgelegenheid aan allerlei vogels. De steenuil is een soort die graag broedt in holle takken van fruitbomen. Een heg om de boomgaard als windsingel vergroot de natuurwaarde van de boomgaard.

Boomgaarden bieden tijdens de bloei veel voedsel voor wilde bijen en andere bestuivers. U kunt het voedselaanbod vergroten door te zorgen dat er ook andere drachtplanten aanwezig zijn die in een andere periode bloeien.

Vogelbosje

Vogelbosjes kom je vaak tegen op het erf. Een vogelbosje is een bosje dat voornamelijk uit struiken bestaat en vaak niet groter is dan 500 m² met een gemiddelde oppervlakte van 200 m². De soorten die in het bosje aangeplant worden, zijn vooral besdragende struiken als meidoorn, Gelderse roos en lijsterbes om vogels aan te trekken. Een vogelbosje wordt gebruikt als broedplaats en schuilplaats door zowel vogels als kleine zoogdieren. Daardoor voegt een vogelbosje veel toe aan de ecologische diversiteit op en rondom het erf.

Solitaire boom / Bomengroep / Laanbomen

Een solitaire boom of bomengroep werd regelmatig in het weiland aangeplant als schaduw voor het vee of om het landschappelijke beeld compleet te maken. Ook werd een solitaire boom regelmatig op de hoek van het perceel aangeplant als afbakening (grensboom). Verder vindt men ook regelmatig solitaire bomen rondom het huis. Veel boomsoorten hadden een functie. Zo werd een walnoot vaak in de buurt van de keuken aangeplant omdat de walnoot muggen en vliegen weert en ook zorgde voor schaduw.

Laanbomen kennen een historische functie op bijvoorbeeld landgoederen en grotere boerderijen en buitenplaatsen als onder andere aankleding van wandellanen. Door deze aanplant ontstond er schaduw op het wandelpad. De welgestelde bewoners konden op deze manier geriefelijk wandelen zonder dat men werd gebrand door de zon. Iets wat in die dagen als teken van armoede werd gezien. De statigheid van een rij laanbomen werd door het gebruik van speciale soorten bomen versterkt.

Houtsingel

Een houtsingel is een lijnvormige aanplant van bomen en/of struiken van 4 tot maximaal 20 meter breed. Houtsingels lijken veel op houtwallen. Er is echter geen sprake van een opgeworpen wal. Houtsingels werden vooral op de lagere zandgronden aangelegd, meestal parallel aan sloten. De singels leverden brand- en geriefhout, waaraan in het gemengde bedrijf grote behoefte was. Omdat de boer verschillende diktes hout nodig had, werd een hakhoutbeheer gevoerd. Door de komst van prikkeldraad, de schaalvergroting en ruilverkavelingen zijn vele kilometers van deze elementen verdwenen.

De houtwal en houtsingel hebben landschappelijk en ecologisch een belangrijke verbindende functie. Ze zijn tevens van belang voor vleermuizen om zich te oriënteren en als verbindingzone voor fauna. Bij de houtwal zorgt met name de wal voor extra ecologische waarde door de variatie in nat-droog en warm-koud.

Knotbomen

Wilg, populier, es, els, eik en haagbeuk kwamen al voor het begin van onze jaartelling als knotbomen voor. Knotbomen deden dienst als grensafscheiding of als houtleverancier. De knotboom levert gemakkelijk oogstbaar hout op dat voor allerlei doeleinden werd gebruikt. Zo werd het gebruikt voor bezems, manden, oeverbeschoeiingen, takkenbossen en gebruikshout zoals hekken en gereedschapsstelen.

Oudere knotbomen herbergen allerlei planten en dieren. Het aantal diersoorten dat in een knotboom huist, is zeer groot. Van de vele vogels die in een knotboom te vinden zijn, is de steenuil een van de trouwste bewoners. Door de vroege bloei zijn wilgen belangrijk als voedselbron voor bestuivers die vanaf het vroege voorjaar vliegen, zoals bijvoorbeeld hommels. De bloei van wilgen vindt plaats op tweejarig hout

Legenda

- Constructielijn
- Bestaande lijnbeplanting
- Knip- en scheerheg
- Bestaande beplanting
- Erfverharding
- Houtsingel
- Kruiden/bloemenmengsel inzaai
- Natuurvriendelijke oever
- Poel
- Schuur/bijgebouw
- Struweelhaag
- Weiland
- Woonhuis

Layer

- Bestaande boom
- Fruitboom
- Hooirouter
- Insectenhotel
- Knotboom
- Roofvogelkast
- Solitaire boom
- Solitaire struik

Biodiversiteitsplan de Landhoeve

30 15 0 30
Meter

Projectcode: VV22LANDHO
Naam: Familie van Essen
Adres: Hulweg 5
PC/ Plaats: Oosterwolde

Adviseur: Bo Koning
Datum: 2-2-2023